

TEMEL HUKUK

BORÇ

- Dar anlamda borç sadece para borcunu ya da bir kimsenin diğerine karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu davranışı ifade eder.
- Geniş anlamda borç ise alacaklı ve borçlu arasındaki hukuki bağı ifade eder. Buna borç ilişkisi denir.
- Borç ilişkisi iki taraf arasında mevcut olan ve bunlardan birini diğerine karşı belli bir davranış biçiminde bulunmakla yükümlü kılan hukuki bir bağıdır.
- Borç ilişkisinin üç unsuru vardır; **alacaklı**, **borçlu** ve **edim**.
- Borç bir şeyi vermek bir şeyi yapmak ya da bir şeyi yapmamak olabilir.
- Edimin konusu hukuka ahlaka ve adaba aykırı olmamalıdır.
- Edim borçlu yönünden bakıldığında borç alacaklı yönünden bakıldığında alacak şeklinde görülür.
- Borçlu edimini yerine getirmezse alacaklı talep hakkını yargı organlarına müracaat ederek kullanır.

EDİM VE ÇEŞİTLERİ

- Bir şey verilmesine ilişkin edimlere müspet edim, bir şey yapmamaya ilişkin edimlere de menfi edim denir.
- Bizzat borçlunun kendi bedeni veya fikri kuvvet ve becerisiyle yerine getirdiği müspet edime şahsi edim denir. Örneğin; bir ressamın sizin yağlı boya portrenizi yapmayı taahhüt etmesi.
- Borçlunun mal varlığıyla ifa edilen müspet edimlere maddi edim adı verilir. Örneğin; satıcının sattığı malın mülkiyetini alıcıya geçirmesi veya borçlunun borçlu bulunduğu bir miktar parayı alacaklıya ödemesi ya da iadesi gereken bir şeyi geri vermesi.
- Bir fiil ya da birden çok fiillerle bir anda yerine getirilen edimlere ani edim denir. Örneğin; alıcının sattığı malın bedelini satıcıya ödemesi, boyacının ayakkabıyı boyaması, kiracının her ay kira bedelini ev sahibine ödemesi hallerinde ani edim vardır.

Hukuki Muameleler ikiye ayrılır:

1. **Tek Taraflı Hukuki Muameleler:** Bir kimsenin sadece kendi iradesini açıklamasıyla meydana gelen muamelelerdir. Örneğin; Vasiyet.
2. **Çok taraflı hukuki muameleler:** Birden fazla kimsenin irade açıklamalarıyla meydana gelen muamelelerdir.
 - Sözleşmeler iki taraflı irade açıklamasıyla oluşur.
 - Sözleşmeler aynı zamanda çok taraflı hukuki muamelelerdendir.
 - **Haksız Fiiller:** Örneğin; Bir kimseyi dövmek, yaralamak, öldürmek, bir kimsenin elbisesini yırtmak, evinin camlarını kırmak, harmanını yakmak, şeref ve haysiyetine tecavüz etmek.
 - **Sebepsiz Zenginleşme:** Bir kimsenin mal varlığının haklı bir sebep bulunmaksızın diğer bir kimsenin malvarlığının zararına olarak çoğalması veya azalmamasıdır.

SORUMLULUK

- Alacaklının alacağını alabilmesi için borçluya ait mal varlığına cebri icra yoluyla el koyabilme yetkisi ve borçlunun bunlara katlanmak zorunda olmasına sorumluluk denir.
- Ücret karşılığında bir malın kullanılma hakkının belli bir süre devredilmesi hususunda anlaşmaya varmalarıyla doğan sözleşmeye kira sözleşmesi denir.
- Sözleşmeler tek tarafa borç yükleyen sözleşmeler ve iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler olmak üzere ikiye ayrılır.
- Tek tarafa borç yükleyen sözleşmeler sadece bir taraf borç altına girmektedir.
- Örneğin; Bağışlama sözleşmesi.

SÖZLEŞMEDEN DOĞAN BORÇLAR

- Sözleşme, iki tarafın bir hukuki sonucu elde etmek üzere iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun surette açıklamaları demektir.
- Bir sözleşmenin meydana gelebilmesi için karşılıklı ve birbirine uygun iki irade açıklamasına ihtiyaç vardır: Bunlardan zaman bakımından önce yapılan

HAKSIZ FİLDEN DOĞAN BORÇLAR

- Bir kimse hukuka aykırı bir fiil ile başka bir kimseye zarar verirse, bir “haksız fiil işlemiş olur ve bunun sonucunda bu kimse ile zarara uğramış’ olan kimse arasında bir “borç ilişkisi” doğar.
- Bunun sonucunda ise verilen bu zararın tazmin borcu doğar.

BORCUN KAYNAKLARI

Haksız fiilden doğan borçların şartları şunlardır:

- **Hukuka aykırılık:** Emredici kuralın ihlalidir.
- **Kusur:** Hukuka aykırı neticeyi istemek (kast) veya bu sonucu istemekle beraber, hukuka aykırılıktan kaçınmak için iradeyi yeteri derecede yormamaktır. (ihmal)
- **Zarar:** Bir kimsenin mal varlığında kendi rızası olmaksızın meydana gelen bir eksilmedir. Maddi ve manevi olabilir.
- **İllyet Bağı:** FiiI ile zarar arasındaki bağıdır.

**SEBEPSİZ
ZENGİNLEŞMEDEN
DOĞAN BORÇLAR**

- Sebepsiz zenginleşme, bir kimsenin mal varlığının haklı bir sebep olmaksızın diğer bir kimsenin malvarlığı aleyhine çoğalması demektir.

ŞARTLAR

- Zenginleşme
- Fakirleşme
- İlliyet Bağı
- Haklı bir sebebin bulunmaması